

різні типи забруднення що негативно впливають на флору і фауну парку; б) зміна гідрологічних та гідрохімічних умов території; в) підвищення концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі.

СУЧАСНИЙ СТАН ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ В СІЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

Мовчан В.В.

*вчитель географії Ручківської ЗОШ І-ІІ ступенів
Гадяцької районної ради Полтавської області*

Як відомо, однією з головних особливостей пересічної сільської школи є невелика наповнюваність класів. Школи І-ІІ ступеня мають здебільшого в середньому 5-6 учнів, а значна кількість шкіл І-ІІІ ступеня – не більше десяти. Багато хто задається питанням: чого тут більше – плюсів, чи мінусів? Розглянемо спочатку негативний бік даної ситуації. Нині для викладання географії досить часто застосовують різноманітні інтерактивні методи: робота в групах, метод проектів тощо. Зрозуміло, що в класі, де навчається п'ять учнів, важко створити на уроці декілька груп, або ж дати дітям домашнє завдання – створити проект. То ж застосовувати інноваційні методи вчитель географії не завжди має можливість. Також не завжди серед малої кількості учнів можна вибрати хоча б одну, чи дві дитини, які дійсно зацікавлені предметом. Окрім того в малокомплектних школах часто бажає кращого забезпечення комп'ютерною технікою, чи хоча б настінними картами. Все це не сприяє повноцінному розвитку географічних знань в підростаючого покоління, а також гальмує творчу діяльність педагога.

Тепер поглянемо на переваги даної ситуації. По-перше, молодому вчителю, який щойно отримав диплом, розпочинати трудову діяльність в невеликій сільській школі значно легше, ніж у великому місті. По-друге, мала кількість дітей дає можливість проявити себе середнячкам, які у великій школі перебували б у тіні відмінників. По-третє, не потрібно забувати, що ефективному навчанню географії сприяють екскурсії та уроки на природі, які досить позитивно сприймаються школярами. Зрозуміло, що у міській школі застосувати такі прийоми досить складно з ряду причин. Повести на екскурсію велику групу дітей один учитель не зможе, зважаючи на техніку безпеки. Окрім того, в місті дуже мало залишилося природніх комплексів. В той же час в селі вчитель географії зможе без проблем вивести в довкілля невеликий клас. До того ж в сільській місцевості ще де-інде залишилися слабо змінені людською діяльністю ландшафти: заплава річки, корінний схил, луки, ліси, а іноді і степові ділянки. То ж кращого унаочнення для вивчення географії, ніж навколишнє середовище не варто і шукати.

Однією проблем викладання географії в сільській школі є тижневе навантаження вчителя. Так зараз в школі І-ІІ ступеня вчитель географії має 7,5 годин на тиждень, а в школі І-ІІІ ступеня – 9 годин. То ж педагог довантажується ін-

шими предметами, а це в свою чергу не сприяє професійному росту вчителя, оскільки левову частку час він затрачає на підготовку до чужих для нього предметів. Іноді буває навпаки: географію викладають вчителі, які в дипломі мають іншу спеціальність. Так, наприклад, в Гадяцькому районі в сільських школах 25% вчителів мають за дипломом іншу спеціальність, ніж «Географія», хоча деякі з них вдало викладають географію вже не один рік.

Варто зауважити, що в наступному навчальному році вже в 9 класі завершуватиметься вивчення географії. То ж для вчителів, які більшу частину свого трудового життя провели в школі I-II ступеня, буде досить складно викладати соціальну і економічну географію світу, адже зараз цей курс вивчається в 10 класі. Та все ж, потрібно мати на увазі, що творчо працюючий вчитель з високим рівнем підготовки зможе досягти позитивного результату і в невеликій сільській школі, незважаючи навіть на малу кількість учнів та слабе матеріальне забезпечення.

АНТРОПОГЕННЕ НАВАНТАЖЕННЯ НА БАСЕЙНИ РІЧОК СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ГЕОЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В РЕГІОНІ

О.С. Данильченко

*канд. геогр. наук, ст. викладач кафедри загальної
та регіональної географії СумДПУ імені А.С. Макаренка*

Господарська діяльність людини, безумовно, впливає на будь-які геосистеми, а показником величини постійного узагальненого впливу людської діяльності є антропогенне навантаження. Річкові басейни, як природні геосистеми, постійно перебувають під потужним антропогенним тиском і басейни річок Сумської області не є виключенням. У зв'язку з цим актуальним є встановлення рівня антропогенного навантаження на річкові басейни регіону та пошук шляхів оптимізації геоecологічної ситуації даної території.

Теоретичним підґрунтям визначення антропогенного навантаження на басейни річок є наукові засади сучасної ландшафтної екології та конструктивної географії, розроблені в працях В.І. Вишневського, М.Д. Гродзинського, В.М. Гуцуляка, А.Г. Ісаченка, М.І. Коронкевича, М.І. Львовича, Г.І. Швєбса, П.Г. Шищенка. Оцінювання рівня антропогенного навантаження річкових басейнів здійснювалося за методиками В.О. Тюленєвої та І.Я. Мисковець, які було вдосконалено і дещо змінено. У даній методиці було виділено кілька етапів: 1) оцінка факторів антропогенного впливу шляхом розрахунку відповідних коефіцієнтів; 2) оскільки розраховані коефіцієнти мають різну розмірність, здійснюється їх нормалізація за математичними формулами, для факторів, які мають прямий та зворотний вплив на рівень антропогенного навантаження; 3) усі нормалізовані коефіцієнти підсумовуються та визначається інтегральний коефіцієнт антропогенного навантаження (формула 1):